

situeerde. In de talrijke heldere watertjes wemelde het van de "kraaivisjes" (stekelbaarsjes), salamanders, bloedzuigers, water-torren en kikkers. Volgens oudere mensen zat er soms zelfs paling, en mijn grootmoeder waarschuwde me dikwijls voor de "snaken" (een soort slangetjes ?) die in sommige grachten zouden genesteld hebben en zeer "dangereus" waren !

Verder naar de Steense dijk toe bevonden zich de gevaarlijke onder water gelopen kanonkuipen van de destijds beruchte "Terpitz!"-batterij uit 1914-18, waarin ook van alles kon gevist worden, maar waarin ik ook twee jongens jammerlijk heb weten verdrinken !

Over heel die wijde vlakte heerste toen nog als een burcht, de schilderachtige "hofstee van Hamiltons" op haar metershoge mote, die een restant was van het eertijdse Spaanse Sinte-Isabellaafort uit 1599.

Wanneer ik thans op deze hoogte sta, tussen de trieste, verpuinde muren van de hoeve, dan word ik nog steeds getroffen door het prachtige stukje natuur dat zich - voorlopig nog - rondom mij uitspreidt : de laaggelegen weiden vol waterplassen, terreingolven en grachtjes. Het is het enige dat nog rest van de vooroorlogse toestand. De eens zo mooie historische hoeve die ooit het jaartal 1633 op haar noordgevel droeg, liet men steen voor steen uiteenvallen ! Hoeveel Oostendenaars weten dat daar ooit het even historische Sinte-Isabellaafort lag ? Niets is er dat hieraan herinnert ! Als binnen afzienbare tijd de bulldozers alles zullen effen ploegen, dan zal voor de zoveelste keer de herinnering aan een stuk Oostendse geschiedenis radikaal worden uitgeveegd !

Het moderne verkeer en de verkavelingswoede houden immers geen rekening met romantische bespiegelingen !

SCHRIJVERS AAN ZEE (1)

door Emiel SMISSAERT

Eén van de meest succesvolle causeries die de laatste jaren voor "De Plate" werd gehouden was wel deze van ons bestuurslid Emiel SMISSAERT over "Literair toerisme aan de kust" (sep 1988). Er was de belofte de geschreven neerslag van die voordracht te brengen in ons tijdschrift.

Inmiddels kreeg Emiel SMISSAERT de kans zijn kopij te publiceren in een speciale uitgave van de V.Z.W. "HET GULDEN VLIES". Het werd een mooi verzorgd volume van 126 blz. De tekst van SMISSAERT werd aangevuld met een bloemlezing.

"Schrijvers aan zee" is echter een uitgave die niet in de handel komt, zodat de tekst ervan ook in "De Plate" niet misstaat.

De Redactie

-----X-----X-----

Woord vooraf

De zee heeft steeds gefascineerd. Ook schrijvers werden door haar aangetrokken. Dit bracht Emiel SMISSAERT op het idee om na te gaan welke auteurs aan zee woonden of verbleven, wat zij over de zee dachten en schreven, waarom zij zich aangetrokken voelden door de kust of er precies door afgestoten werden.

Het werd zijn levenswerk. Vele jaren lang deed hij geduldig opzoekingswerk en correspondeerde hij met talloze bekende en minder bekende auteurs.

Het resultaat vindt de lezer hierna. In een tocht van de Westkust naar de grens met Nederland, ongeveer 65 kilometer verder, ontmoeten we zowat elke Vlaamse schrijver. Veel meer dan Emiel SMISSAERT ooit vermoedde. Het moet zijn dat de zee een bijzondere aantrekkingskracht uitstraalt....

SCHRIJVERS AAN ZEE

Een inleiding door Emiel SMISSAERT

Het Academiegebouw in Gent. Mei 1972.

Het was al een flink stuk voorbij twaalf uur 's middags toen het "Literair Salon" een einde nam. Een ietwat gewichtig klinkende benaming voor wat in feite gebeurt : een auteur (lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde) leest voor uit eigen werk in de besloten kring van de leden van de Academie in het smaakvol ingerichte voorsalon. Telkens weer kende het "Literair Salon" een grote belangstelling, vooral ook omdat daar na afloop vragen konden worden gesteld en omdat het literaire heden en verleden er soms uitvoerig ter sprake kwamen.

Zoals wel vaker gebeurde na afloop van een lezing, werd ik telefonisch gevraagd nog één of ander boek of tijdschrift te bezorgen ten einde feiten, data of personages nader te laten verifiëren. Bij deze gelegenheid, toen ik het salon binnenkwam, vond ik alle literatoren-leden bijna voltallig bijeen in een zeer ongedwongen, ja opgetogen stemming. Wie die morgen uit eigen werk had voorgelezen is mij, na zoveel jaren, ontgaan, maar daar zat het puik van de oudere generatie Vlaamse letterkundigen : Gerard Walschap, Marnix Gijsen, Maurice Gilliams, Pieter G. Buckinx, André Demedts, Paul Lebeau, Johan Daisne, Luc Indestege, Karel Jonckheere, Bert Decorte. Raymond Brulez was er niet (meer) bij : hij was zwaar ziek en zou korte tijd nadien, in augustus 1972, overlijden. Later zouden geleidelijk aan jongere letterkundigen als Christine D'Haen, Ward Ruyslinck, Anton van Wilderode, Hubert Lampo, Maria Rosseels en Jan Veulemans voor de aflossing van de wacht zorgen. En in het stijlvolle, achttiende-eeuwse gebouw waarden nog de schimmen rond van reeds gestorven, maar daarom nog niet vergeten literaire beroemdheden. Guido Gezelle, Emmanuel Hiel, Karel van de Woestijne, Cyriel Buysse, Maurits Sabbe, Stijn Streuvels, Ernest Claes, Felix Timmermans, Herman Teirlinck, Lode Baekelmans, Raymond Herreman, Achilles Mussche....

Maurice Gilliams, de Vaste Secretaris van de Academie, nam het gevraagde boek van mij over en begon er, druk verder pratend, in de bladeren. Op zijn verzoek bleef ik, gereserveerd en op eerbiedige afstand, bij het gezelschap staan. Minzaam als steeds betrok André Demedts mij in het gesprek, terwijl hij lachend Buckinx en Daisne aankeek : "Vandaag, bij dit stralende weer, hoort deze jongeman eerder aan de kust, in Oostende, vanwaar hij afkomstig is".

"Kijk, ik herinner mij", mengde Karel Jonckheere zich in de kout, "toen ik te Koksijde..." De andere heren staakten hun gesprek om naar één van Jonckheeres sappige anekdoten te luisteren. En toen de pointe van het verhaal voorbij was, begonnen de eminente letterkundigen onder elkaar herinneringen uit te wisselen. Over hoe het, toen, aan de Belgische kust was, welke literaire kennissen

zij er hadden ontmoet, wat zij daar hadden beleefd...
Waar onze Vlaamse letterkundigen-in-het-algemeen, beroemd of minder beroemd, zoal gepleisterd en verwijld hebben aan de Belgische Noordzeekust in de loop der jaren, én of er sporen van terug te vinden zijn in hun werken, dát wekte mijn interesse op.
Vandaar dit essay, gegrasdruind uit heel wat boeken, doorspekt met "hun" belevenissen en ervaringen, met dank voor "hun" medewerking !

WILLEM ELSSCHOT en FELIX TIMMERMANS

De weelde van de Westkust

Vandaag de dag beslaat Koksijde, een badplaats die gerenommeerd is in binnen- en buitenland als fraaigetooid, toeristisch centrum aan de Westkust, drie woonkernen : Koksijde-Dorp, Koksijde-Bad en, meer ten westen, de kleinere badplaats Sint-Idesbald, ontstaan bij de oude vissersherberg Sint-Idesbald. Daar tussen liggen nog een aantal natuurgebieden. Met over een lengte van ongeveer vier kilometer een 250 tot 400 meter breed strand van fijn zand en een wandeldijk van ongeveer drie kilometer, is Koksijde een badplaats met vele troeven.

Door de gemeente Koksijde werd een aantrekkelijke gids uitgegeven : de brochure Artiestenwandelpad (1), van de hand van Bert Bijns (°1920), staat bol van de personages uit de wereld van kunst en cultuur die, vroeger en nu, de Westkust opzochten en deze streek met aanzien wisten te stofferen.

Sint-Idesbald in het bijzonder was het uitverkoren oord van allerlei artiesten. Karel van de Woestijne (1878-1929) bracht, in de tweede helft van de jaren twintig, een vakantie door in het Annekensnest (Ch. Leyslaan 31). Dit "landhuis met zijn ouderwetse meubelen waarin het leven zeker al een kwarteeuw scheen verstand, had beslist iets Tschechov-achtig" merkte Tom Bouws nog jaren later op ter gelegenheid van een bezoek aldaar (2).

Herman Teirlinck (1879-1967), een ander befaamd schrijver en een veelzijdige persoonlijkheid, verbleef in de villa Anker en Zon, gelegen in de straat die naar hem werd genoemd.

't Vissershuis (René Degraevelaan) is het voormalige vakantieverblijf van Maurits Roelants (1895-1966), letterkundige en schoonzoon van Karel van de Woestijne. Met zijn prozadebuut Komen en gaan (1927) introduceerde Roelants, wiens uitspraak "Van het leven dat wij droomden, is het leven de weerglans niet" hem zo typeert, de psychologische roman in de Vlaamse literatuur.

Villa Elegast ligt in de Wallecanlaan 24 en was eertijds de pleisterplaats van Karel Jonckheere (°1906), dichter van Spiegel der Zee, Van zee tot schelp en andere poëzie.

In de Marie-Josélaan 11a schreef Willem Elsschot (1886-1960) in 1934 Tsjip, het verhaal over zijn kleinzoon dat wordt geëvoceerd in een mooi, teder-beheerst proza. Het burgerlijk huwelijk van Elsschots dochter met de Pool Bennek Maniewski greep plaats in de herberg Het gemeentehuis en het kerkelijk huwelijk werd ingezegend in de kerk van Koksijde-Dorp. Later verwierf de schrijver een woning in de Frankrijklaan, nu Willem Elsschotlaan (villa Kerkepanne op nummer 9).

Na zijn dood, in 1960, kwam Willem Elsschot pas voorgoed in de belangstelling en zijn dochter, Adèle De Ridder, werd om haar herinneringen gevraagd. Over Elsschot en Sint-Idesbald vertelt zij o.a. :

(...) De visvangst, daar had hij plezier in. Moeder wilde de vis niet bakken, die moest worden schoongemaakt en niemand doet dat graag. Dus als hij vis ving, wierp hij die terug in het water. Wij gingen 's zomers twee maanden naar Sint-Idesbaldus aan de kust, we hadden daar een huisje, dat hebben we tot '40 gehad. Dan stond hij iedere dag om 4 uur op, fietste heel ver tot waar hij kon vissen en om 11 uur was hij terug. Zat op een terras van een café te wachten. Zo ging dat jaren. Over zijn boeken sprak hij nooit een woord. Hij praatte heel weinig, wat hij zei was altijd goed overdacht en wel geestig. Een fascinerende man. Later begrepen we heel wat meer (3).

Het huisje waar Adèle naar verwijst werd in de streek van Sint-Idesbald Les Vanneaux (4) genoemd.

Over Willem Elsschot en Karel van de Woestijne en de respectieve straten die naar hen werden genoemd, schreef Simon Carmiggelt een aardig cursiefje.

Ook Marcel Coole (°1913), afkomstig van Kortrijk maar uitgeweken naar Brussel, heeft herinneringen aan deze periode :

(...) Voor en na de oorlog heb ik te Sint-Idesbald, waarheen mijn schoonouders waren verhuisd, meer dan eens Vlaamse literatoren ontmoet. Uiteraard mijn oude vriend Karel Jonckheere die er woonde, maar ook Maurice Roelants, Willem Elsschot met wie ik menige pint heb gedronken. Jos Janssen (de toneelschrijver) Erik van Ruysbeek, en anderen. (5)

En voor Stijn Streuvels was de pracht van de Koksijdse duinen bron van inspiratie om een novelle te schrijven. Een nacht in de duinen, opgenomen in de bundel Stille avonden.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (13)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Ron DAVIS

Ronny Davis werd te Oudenburg geboren op 23 november 1946. Bij een verkeersongeval overleden te Brugge op 22 januari 1971. Hij was toen de meest beroemde zoon te Bredene, schrijft Jo DEENSEN in De Zeewacht. Zijn eerste muzieklessen kreeg hij in het Oostends Conservatorium. Behaalde nadien te Gent eerste prijzen voor diktie en muziekgeschiedenis en aan het Conservatorium te Brussel ontving hij prijzen voor notenleer, zang en harmonie.

Zijn vader was de leider van de kabaretgroep "De Lachzaaiers" (zie : Hier spreekt men Oostends nr. 1). Ron kwam aldus als jonge zanger vroeg in het lichte genre terecht. In september 1961 begint zijn zangcarrière met optredens en platenopnamen. In 1963 is hij laureaat van het TV-programma Ontdek de ster. In 1966 wint hij de Will Ferdy-prijs en Will Tura-prijs. Hij sticht dan zijn Davis-kwintet, waarmee hij in gans Vlaanderen optreedt. Was ook lid